

Inhoud

Niveaoverschil	1
Hoe kun je groepen samenstellen?	1
Homogeen groeperen	2
Heterogeen groeperen	2
Hoe kun je omgaan met niveaoverschillen?	3
Onderzoek	3
Literatuur	4

Niveaoverschil

In 'Didactisch Dilemma' worden vragen uit de dagelijkse onderwijspraktijk beantwoord met behulp van wetenschappelijke kennis. Hiermee willen we docenten handvatten bieden bij het opleiden en begeleiden van aios.

Praktijksituatie 1

Bij de start van je les blijkt dat de helft van de aios zich goed heeft voorbereid door een artikel te lezen en het gevraagde materiaal mee te nemen. De andere helft is er niet aan toegekomen en weet daardoor nog weinig van het onderwerp af.

Praktijksituatie 2

Je hebt in je groep een paar hele goeie aios. Zij hebben nu al een paar keer laten blijken dat het veel te langzaam gaat en het niveau te laag is. Je merkt dat hun motivatie om zich voor te bereiden en te participeren afneemt.

Praktijksituatie 3

Je geeft de eerste jaars aios les in kritisch lezen. Zodra je statische begrippen gebruikt zie je dat een aantal aios glazig begint te kijken. Een aantal aios vraagt keer op keer om uitleg, voorbeelden en een overzichtje.

Dilemma

Binnen je lesgroep zijn grote verschillen tussen de aios. In kennis en vaardigheden en in voorbereiding, inzet en geleverde prestaties. Pas je je aan aan de minder sterke aios, zodat iedereen de minimumdoelen haalt? Of leg je de lat hoger met als risico dat een deel het niet bij kan benen. Hoe kun je ervoor zorgen dat zowel de zwakkere als de betere aios beter gaan presteren? Hoe haal je het maximale uit iedereen?

Hoe kun je groepen samenstellen?

Homogeen groeperen/abilitygrouping:

indelen naar niveau dus deskundigen/wel-voorbereide aios samen.

Heterogeen groeperen:

mixen van niveau/ervaring/mate van voorbereiding. Convergente differentiatie: is gericht op het dichtn van de niveaoverschillen. Je stelt een minimumdoel vast voor de groep als geheel. Minder goeie aios begeleid je extra.

Divergente differentiatie:

betekent indelen conform individuele leerbehoeftes en niveaus van de aios. Zo krijg je allerlei niveau-groepen. Voordeel is dat alle aios vooruitgang boeken. Nadeel kan zijn dat de kloof tussen aios groter wordt.

Interne differentiatie tegenover externe differentiatie:

differentiëren binnen de groep respectievelijk buiten de grenzen van de eigen groep.

Homogeen groeperen

Voordelen

- ✦ studenten zijn tevredener in niveaugroepen
- ✦ kan positieve invloed op zelfvertrouwen van zwakke aios hebben (bent niet de slechtste)
- ✦ sterke aios presteren het best in een homogene groep

Nadelen:

- ✦ goede studenten samen zetten: kan negatief op zelfvertrouwen werken, omdat ze misschien ineens de slechtste zijn
- ✦ door te werken in niveaugroepen raken zwakke aios verder achterop
- ✦ kan demotiverend, negatief op zelfvertrouwen en stigmatiserend voor zwakke aios zijn (iedereen weet dat ze zwak zijn)
- ✦ in groepen van zwakke aios is vaak weinig druk om te presteren wat aios gemakzuchtig maakt (geen stimulerende leeromgeving)
- ✦ in zwakke groepen mist een positief rolmodel
- ✦ docenten stellen bij zwakke groepen lagere doelen en hebben lagere verwachtingen wat een negatief invloed op het resultaat heeft
- ✦ docenten geven minder graag les aan zwakke groepen en ze geven minder goed les
- ✦ homogeen is vaak schijn omdat de verschillen op diverse gebieden zitten
- ✦ laagpresteerders in homogene groepen doen het slechter dan laagpresteerders in heterogene groepen
- ✦ het vergroot de verschillen tussen aios

Heterogeen groeperen

Voordelen

- ✦ een multidisciplinair probleem wordt het beste door een heterogene groep aangepakt
- ✦ meer creativiteit, betere probleemoplossing
- ✦ zwakke aios scoren beter in heterogene groepen
- ✦ het algemeen gemiddelde is beter (winst van zwakkeren is groter dan 'verlies' van beteren)
- ✦ zwakke aios zijn meer gemotiveerd met de leertaak bezig
- ✦ individuele aios presteert beter in groep
- ✦ van hoog niveau want werkklimaat en hulpbronnen zijn beter
- ✦ de kwaliteit van de instructie is vaak beter

Nadelen:

- ✦ demotiveert de zwaksten, deze geven eerder op
- ✦ demotiveert de besten, niks te halen, vooral anderen helpen
- ✦ meer conflicten

Niet doen:
degene die ergens het minst van weet de rol van deskundige toebedelen door hem een presentatie te laten voorbereiden en daar niets aan toe te voegen

Hoe kun je omgaan met niveauverschillen:

1. heterogeen groeperen als je wilt dat aiOS van elkaar leren (samenwerkend leren)
2. homogeen groeperen: zodat aiOS op eigen tempo aan eigen doelen kunnen werken
3. minimum vaststellen en vereisen (de lat leggen/grens stellen)
4. uitbuiten verschillen, bijv. bij cultuurverschillen
5. hoge, net haalbare verwachtingen van iedereen hebben
6. starten met casus i.p.v. eerst theorie. Kan ieder op eigen niveau mee aan de slag.
7. variëren in complexiteit casuïstiek
8. bieden verdiepings- en verbredingsstof
9. goede aiOS zelfstandig laten werken
10. minder goede aiOS meer aandacht geven/meer tijd aan besteden
11. iedereen zich laten voorbereiden, waarna het een verrassing is wie zijn opdracht mag uitvoeren/presenteren
12. regelmatig je (homogene) subgroepen variëren

Niet doen:
aanwezigheid
belangrijker
vinden dan kwaliteit
van de inbreng

Onderzoek

Waar leg je de lat?

Traint de hoogspringer het best als de lat op een niveau ligt waar hij altijd gemakkelijk overheen komt, of moet die lat net hoger zodat hij er alleen met moeite en coaching overheen komt. De term 'zone van proximale ontwikkeling' is ontwikkeld door Vygotsky en gaat om de ruimte die zit tussen de taken die de aiOS zonder hulp kan uitvoeren en de taken die hij/zij met hulp kan uitvoeren. Door opdrachten en taken aan te bieden die in deze ruimte zitten (net moeilijker dan wat je zelf kunt, maar niet zo moeilijk dat je er zelfs met hulp niet uitkomt), worden mensen optimaal gestimuleerd om te leren en leren zij het best. Dat betekent dat aiOS optimaal leren op het moment dat de moeilijkheid van een taak aansluit bij hun competenties op dat moment.

Niet doen:
het laagste niveau tot
norm maken en je
daaraan aanpassen

Onderzoek: honours klassen.

Huisartsopleiding AMC-UvA

Didactisch Dilemma verschijnt
eenmaal per kwartaal.

Samenstellers:

Nynke van Dijk

Bernadette Snijders Blok

E-mail:

b.m.snijdersblok@amc.uva.nl

n.vandijk@amc.uva.nl

Een extreme vorm van het groeperen van lerenden om zo aan te sluiten bij hun eigen leerniveau is het vormen van honours klassen. Uit 2 studies naar het effect van deze honoursklassen op het leren van universitaire studenten bleek dat het deelnemen aan een honoursklas een belangrijke voorspeller was van de gemiddelde cijfers van die studenten.

In een studie uit 2007 is gekeken naar het verschil in leeruitkomst, zelfinschatting en aspiraties van 294 begaafde studenten die wel, danwel niet in een honoursklas zaten. Hieruit bleek dat studenten die in de honoursklas zaten beter scoorden op hun examens (gemiddeld cijfer (score min 0 – max 4) honours: 3.74 (SD 0.25) vs niet honours: 3.26 (SD 0.49)), een hogere inschatting hadden van hun eigen kunnen (score min 1 - max 8; honours 6.45 (SD 0.74) vs 6.11 (SD0.99)) maar gelijke aspiraties.

In het recente proefschrift van Gaskins, berekent hij de belangrijkste voorspellers voor het gemiddelde cijfer bij 10 jaarcohorten van universitaire studenten. Hieruit blijkt dat zelfs wanneer gecorrigeerd voor factoren als gemiddelde cijfers op de middelbare school, familie, geslacht, leeftijd, etc, deelname aan een honours-programma een belangrijke positieve voorspeller was van de studieresultaten van een student.

Dus.... tijd voor een aios honoursklas?

Eerder verschenen nummers:
van Didactisch Dilemma

nummer 1 Motivatie

nummer 2 Transfer

Verkrijgbaar bij de
samenstellers

Niet doen:
aftekenen van
voltooingverklaring
zonder onderscheid
te maken of
feedback te geven

Literatuur

- Rinn AN. Effects of programmatic selectivity on the academic achievement, academic self-concepts, and aspirations of gifted college students. Gifted Child Quart. 2007;51(3):232-45.
- Gaskins BP. A ten-year study of the conditional effects on student success in the First year of college. Proefschrift Bowling Green State University, Verenigde Staten. 2010
- Bosker R. de grenzen van gedifferentieerd onderwijs. 2005. Universiteit Groningen. Groningen.
- Guldemond H. Van de kikker en de vijver. Groepseffecten op individuele leerprestaties. Garant. 1994. Leuven/ Apeldoorn.
- Marzano RJ, Pickering D, Pollock JE. Classroom instruction that works: research-based strategies for increasing student achievement. ASCD publications. Alexandria, USA.
- Vernooij K. Omgaan met verschillen nader bekeken. 2010. <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/omgaan-met-verschillen-nader-bekeken-wat-werkt/> (datum laatste toegang 16 december 2010).
- Ten Cate O, Snell L, Mann K, Vermunt J. Orienting teaching towards the learning process. Acad Med 2004;79:219-28.
- Ten Cate O, Durning S. Peer teaching in medical education: twelve reasons to move from theory to practice. Med Teach 2007;29:591-9.
- Webb NM, Nemer K, Chizhik A, Sugrue B. Equity issues in collaborative group assessment: Group composition and performance. Am Educ Res J 1998;35: 607-651.

Niet doen:
onvoorbereide aios
belonen door het zelf te
gaan doen,
het te accepteren
of ze aan wel voorbereide
aios te koppelen